

גליון 565
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך
ל"ב - י"ג

מה ראה משה להזכיר לאברהם, אלא כשעשו אותו מעשה בקש משה עליהם רחמים, אמר לו הקדוש ברוך הוא היאך אני יכול לקבלם בתשובה? אתמול נתתי להם עשרת הדברות הרי בטלו אותם. משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו אוהב והפקיד אצל המלך עשר מרגליות ומת. לימים עמד המלך וקדש את בתו של אוהבו בעשר מרגליות ואבדה אותם, התחיל המלך כועס עליה ואומר, אני הורגה, שמע שושבינה, אמר לו אדוני המלך, אם אבדה לך עשר מרגליות, תזכור שיש לאביה פיקדון אצלך עשר מרגליות, ויצאו עשר בעשר. אף כך אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא, אם בטלו עשרת הדברות, זכור לאברהם אביהם שניסיתו בעשר נסיונות, ויצאו עשר בעשר, לכך הזכיר לאברהם, ומה ראה להזכיר שלושת אבות? אמר משה, רבונו של עולם, אם שריפה הם חייבים, זכור לאברהם שנתן נפשו להישרף על קדושת שמך באור כשדים. אם שחיטה הם חייבים, זכור ליצחק אביהם שפשט צוארו להישחט על קדושת שמך. אם גלות הם חייבים, זכור לאביהם יעקב שגלה לחרון, לכך הזכיר שלושת אבות

(תנחומא תשא כד)

פרשת השבוע

והתחיל לנסוע למגיד ממעזריטש, ומאז והלאה התחילו עסקיו לרדת מטה מטה וסרה ההצלחה מאתו.

עבר זמן מסויים והתלמיד ראה כי ברע הוא, ותלה הדבר בעוון שעזב את הצדיק רבי זושא. החליט לנסוע שוב לרבי זושא, בא אל הצדיק ושאלו, יסלח לי הרבי, אם ארהיב לשאלו שאלה אחת, מדוע כשהייתי נוסע אל הרבי היו עסקי מצליחים, וכשהתחלתי לנסוע לרבי של הרבי שמן הסתם הוא רבי יותר גדול, פסקה הברכה ממני, ועסקי מפסידים.

השיב לו רבי זושא, הטעם הוא פשוט, אני באמת אינני צדיק גדול, כן כשהיית נוסע אלי ונותן לי מעות אף על פי שאינני כדאי ואינני הגון לכן, גם מן השמים לא היו מדקדקים עמך, והיו שולחים ברכה במעשי ידיך, אף על פי שאינך כדאי והגון לכן, אבל מכיון שהתחלת לדקדק ולנסוע להמגיד הגדול ממעזריטש, שהוא צדיק באמת, התחילו מן השמים לדקדק עמך לראות אם כדאי והגון אתה לקבל ברכה, ומשמצאו שאינך כדאי פסקה הברכה ממך.

וחנתי את אחון (ל"ג - י"ט) וחנותי את אחון אף על פי שאינו הגון (ברכות ז)

מסופר על הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א, שהיה לו תלמיד אחד שהיה עשיר, והיה רגיל לנסוע לעתים קבועות לצדיק, ולהנות אותו מנכסיו. עסקיו של אותו תלמיד היו מצליחים, והיה תולה את הדבר בזכותו של הצדיק, ואירע פעם אחת, שבא אותו תלמיד לרבי זושא, אבל הרבי לא היה בביתו, כי הוא נסע אז לרבו המגיד הגדול והקדוש ממעזריטש זיע"א.

שאל התלמיד את הרבנית היכן הרבי? השיבה לו שהוא נסע לרבי שלו, תמה היהודי כלום יש לרבי גם כן רבי? השיבה הרבנית, בוודאי, שאל אותה שוב מי הוא אותו רבי? והשיבה המגיד הגדול ממעזריטש. נמלך אותו יהודי בדעתו, אם אני נוסע לרבי שלי ואני מצליח, על אחת כמה וכמה כשאסע לרבי של הרבי בוודאי אצליח יותר ויותר. וכן היה, שחדל לנסוע לרבי זושא,

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:20 ת"א: 6:22 ר"ת: 6:58

פרשת כי תשא-פרה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:08 ת"א: 5:23

העריץ יבוא בוודאי בתחבולות אל הפריץ ויקפח את פרנסתי, התחיל העשיר לפייסו בדברים של אמונה ובטחון ואמר לו: כיהודי עליך להאמין בדברי חז"ל שאמרו מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה לראש השנה, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו אפילו כמלוא הנימא, על כן אל תירא מהסגת גבולך, ואני בשובי מן היריד אסור מיד אל בית הפריץ.

נפרדו השניים לשלום, והמוזג יצא מבית העשיר והלך אל ביתו, שם סיפר לאשתו כל אשר קרהו ולבו היה מלא תקוות. אך האשה לא מצאה מרגוע לנפשה ובכתה מתוך ייאוש ופחד, ניסה המוזג לדבר על לב אשתו אך בואת העלה רק את חמתה, ובבית המוזג אין שלום. חלפו ימי היריד והעשיר קיים הבטחתו, הוא סר אל בית הפריץ ודיבר על לבו, דבריו עשו רושם רב על הפריץ שהזמין את המוזג לחתום על חוזה למשך עשר שנים נוספות.

לימים הלך העשיר לעולמו, בני העיר קראקא הספידוהו וליווהו למנוחת עולמים. לאחר זמן בא העשיר אל רבו בעל הב"ח בחלום הלילה וסיפר לו כיצד קיבלו את פניו במרומים, כאשר הגעתי לעולם העליון, מצאתי כמה נשמות מרחפות וממתנות לדין. ביניהן הכרתי שתי נשמות של שני קצבים מהעולם התחתון אשר האכילו את בני ישראל בקראקא נבלות וטרפות, אחד מהם בא אליך מורי ורבי עוד בימי חייו, והתוודה על עוונותיו וביקש דרך לתשובה, אמת הדבר ענה הרב, אחד מהם חזר בתשובה שלמה והשני מת מות רשעים. המשיך העשיר לספר:

לפתע נשמע קול בכל העולמות לאמור פלוני בן פלוני יבוא לפני בית דין של מעלה ומיד לאחר מכן נכנס איש וכלבים עזי נפש רצו לפניו ומאחוריו בנביחה עזה, וטענו שהאיש הזה הסיג את גבולם וגזל מהם נבלות וטרפות שהם מנת חלקם מימות עולם ומכרן לבני עמו. דממה השתררה במרומים ובת קול צעקה בחרדה טיפה סרוחה כיצד לא יראת מפני יום הדין, איך העזת להאכיל את בני נבלות וטרפות? הקצב הנבוך לא השיב דבר. לקחוהו והשליכוהו למעמקי שאול. אחרי זה שמעתי מכריזים: פלוני בן פלוני יבוא לפני בית דין של מעלה. נכנס הקצב השני בדחילו ורחימו ועמד לפני בית הדין, שוב נשמע הקול "טיפה סרוחה כיצד לא פחדת להאכיל את בני נבלות וטרפות?" באותו רגע הופיע מלאך מליץ אחד, ובידו פסק מבית דינו של הב"ח ועדים המעידים כי קיים מה שכתוב בזה. עמדו ופרשו את המגילה וקראו בה "פלוני בן פלוני שהאכיל נבלות וטרפות חטא למקום ולבריות, הוא גזל את הרבים כי לקח מחיר של בשר כשר בעד בשר טרפה, ועליו לתקן את הדבר רק על ידי שיקדיש את כל נכסיו לצורכי הרבים, ואת חטאו בין אדם למקום, עליו לתקן על ידי שיסתפק בלחם צר ומים לחץ".

רבינו יואל סירקיש בעל הספה"ק הב"ח זיע"א ליומא דהילולא כ' אדר

רבינו יואל סירקיש בעל הב"ח נולד בשנת שכ"א בעיר לובלין, לאביו הג"ר שמואל יפה 'החסיד' כפי שרבינו מכנה אותו, את תורתו קיבל מפי אביו ומפי רבותיו הגאונים, רבי שלמה ב"ר לייבוש אב"ד לובלין זיע"א, רבי צבי הירש שור מבריסק זיע"א ורבי משולם פייבוש אב"ד קראקא זיע"א. בהיותו עדיין צעיר ועול ימים, יצא שמו לתהילה כגאון עצום ואיש אלקים, ונקרא לכהן פאר כרב ואב"ד בעיר פריזשאני, אח"כ התקבל לאב"ד בעיירות לוקוב, מעזיבו, בעלזא לובטיל, שידלוב, בריסק דליטא, בה שימש ברבנות ארבע שנים. ומשם עלה ונתעלה למלאות מקום רבו ברבנות העיר הגדולה עיר ואם בישראל ק"ק קראקא. בכל מקומות ישיבתו, יסד ישיבה שהיוותה בית יוצר למאות תלמידים מופלגים והרביץ להם מנועם תורתו, כשהוא מחדש יחד איתם את חידושיו הבהירים, אשר מאוחר יותר העלים עלי ספר הנודע לכל בשם "בית חדש".

בערוב ימיו חשקה נפשו לעלות לארץ הקודש, אולם הדבר לא עלה בידו ונשאר בקראקא, שם נסתלק לשמי מרום ביום כ' אדר שנת ת"א זקן ושבע ימים, בהשאירו אחריו דורות ישרים, בנים תפארת אבותם, הג"ר יהודא לייב אב"ד חאנטשין זיע"א, הג"ר שמואל צבי אב"ד פינטשוב זיע"א. מבין חתניו הגאונים מפורסם ביותר רבי דוד הלוי בעל הטורי זהב זיע"א.

מסופר: להגאון הקדוש רבי יואל סירקיש בעל הב"ח זיע"א, היה תלמיד אחד עשיר מופלג ובעל צדקה. לימד אותו הגאון הלכות צדקה, וכל מעשיו של העשיר הנגלים והנסתרים, היו כולם על פי עצת הרב הגאון, יום אחד בא אל הרב הגאון יהודי שהיה בעל מזיגה באחד הכפרים, וסיפר לרב: כבר עשרות שנים שאני חוכר את בית היין מאדוני הכפר, והנה עתה בא יהודי ורוצה להסיג את גבולי, יום הוא משדל את הפריץ ומבטיחו תוספת שכר, ובלבד שיחכיר לו את בית היין, אני מבקש מרבי ומורי עצה איך להיחלץ מצרה זו. אמר לו הרב: לך אל הגביר פלוני בן פלוני, ובקש ממנו שיגמול לך טובה וילך אל הפריץ וידבר עליו טובות באזניו, ובכך ישא אליך הפריץ את פניו. יצא המוזג מבית הרב והלך אל הגביר, כעצת הרב הפיל תחינתו לפניו שימליץ עליו בפני הפריץ, שמע העשיר את דברי האיש והבטיחו לעשות כן. אך המוזג ביקש אותו שימהר ללכת אל הפריץ בעוד מועד, שמא יקדימונו העריץ במזימותיו. התנצל העשיר ודחה אותו לימים ספורים, בשל עניני מסחרו ביריד ליפציג, שאם לא יסע עתה עלו הוא להפסיד הון רב. נשא המוזג קולו בבכי ואמר:

משל ונמשל

מה מטרת השמש והירח וכל צבא השמים

משל לכפרי אחד שהגיע בפעם הראשונה בחייו לבקר בעיר הגדולה, מארחו ביקש להראות לו את נפלאות הכרך הגדול, על כן לקח אותו לביקור בבית חרושת לאריגים. הביט הכפרי משתאה במכונה הגדולה והעצומה האורגת בדים במהירות הבזק ועינו לא שבעה מהפלא שנגלה לעיניו. דבר כזה – הודה הכפרי בפה מלא – טרם ראיתי, אולם כיצד יודעת המכונה לארוג, ועוד במהירות כזאת? בוא וראה – משך אותו מארחו אל מאחורי המכונה – כך פועלת מכונת האריגה, הביט הכפרי וראה גלגלים בגדלים שונים ומשונים, היו שם גלגלי שיניים שהניעו גלגלים אחרים קטנים מהם, היו שם גלגלים שסובבו רצועות במהירות רבה, הכל זו, נע ומסתובב.

לאחר כמה ימים שב הכפרי אל ביתו וכינס את ידידיו לספר להם את אשר ראה בעיר הגדולה. והפלא הגדול ביותר – סיפר הכפרי בהתרגשות – היה מכונה עצומה ובה גלגלים מסתובבים! נו! תמהו בני הכפר, ומה בכך שהם מסתובבים? כפריים הייתם וכפריים תשארו! חרץ האיש את משפטם, האם אינכם מבינים? הגלגלים מסתובבים ומסובבים גלגלים אחרים! הביטו בו בני הכפר בתמיחה. כאשר ראה כי בני כפרו אינם יורדים לסוף דעתו, החליט לעשות מעשה, מיהר האיש והזמין מכונת אריגה אל הכפר. ואכן כעבור זמן הגיעה המכונה והוצבה אחר כבוד באולם המרכזי שבכפר. אז הפעיל האיש את המכונה והראה לכל בני הכפר את הגלגלים המסתובבים בה. חוטי אריגה לא הכניס במכונה אלא בכל בוקר היה מפעיל אותה ומביט בה במשך שעות ארוכות בלא לדעת שבעה, ועם שקיעת החמה היה מכבה את המכונה ושב לביתו עייף מעמל יומו.

הנמשל: ממש כאותו כפרי, כך גם אותם אנשים שאינם משכילים להביט בבריאה ולהבין את עיקר מטרתה. השמש והירח וכל צבא השמים מסתובבים בסדר מופתי החוזר על עצמו בכל יום, חודש ושנה. אדם החושב בלבו שכל מטרתם של צבא השמים הוא להסתובב על צירם, הרי הוא כאותו כפרי! כל מטרת הבריאה היא "לעשות"! על היהודי להתבונן בבריאה הנפלאה שברא הקב"ה ולהבין מתוך כך כי יש בורא ומכווין לעולם שנתן לנו תורה ומצוות וציוה עלינו לקיימם.

(הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א)

מאותו יום והלאה הקדיש הקצב את כל נכסיו לצורכי הרבים והוא נשאר עירום ומחוסר כל, את ימיו בילה בצומות ובתחנונים לפני המקום. אחר הדברים האלה, לקחו את האיש והובילו אותו להיכל בעלי התשובה.

בינתיים, המשיך העשיר וסיפר לרבו הב"ח, נקראתי אני לבוא אל בית הדין, כאשר שמעתי את שמי מפורש מפי הכרוז, התחילו ארכובותי דא לדא נקשן, אולם בחסדי ה' יתברך יצאתי זכאי בדיני, מיד באו מלאכי שלום והוליכוני בקול רינה ושירה להיכלי אשר בגן עדן. שערי גן עדן נפתחו לפני באורה ושמחה וריח ניחוח עלה באפי.

כאשר דרכו כפות רגלי על סף שערי גן העדן, ראיתי מלאך פוסע לקראתי באיטיות כשהוא נאנח וגונח, הוא עצר לידי ושאלתי אותו, מי אתה ומדוע תחסום את דרכי לגן עדן? השיב לי: אני הוא המלאך שנבראתי מגמילות חסדים שעשית עם המוזג בשעה שהלכת אל הפריץ לדבר עליו טובות, נבהלתי מאוד ושאלתי: הייתכן שמלאך של גמילות חסדים יתייצב לשטן ליי הל א אני מיהרתי מן היריד אל בית הפריץ כדי להציל משפחה בישראל. השיב לי המלאך, אמת ונכון שגמלת טוב ליהודי, אך אינך יודע כמה דמעות שפך אותו יהודי עד שבאה לו הישועה ממך, וכמה מריבות התנהלו בינו לבין אשתו במשך הזמן שהיית ביריד. כל המעשים האלה נכתבו בספר והם דורשים בצדק ובמשפט לדון אותך, אמרתי לו הלא כל עיכובי היה כדי שלא אפסיד את הוני. אך טענותי לא הועילו, שוב השיבו אותי לבית דין של מעלה ופסקו לי לשבת בשערי גן עדן כמספר אותם ימים אשר המתין לי המוזג בהיותי ביריד. מיד באו שני מלאכים אחזו בי והוליכוני לשערי גן עדן, שם ישבתי ימים רבים, וצערי היה גדול מנשוא כי כלתה נפשי להיכנס אל מקום מנוחתי.

מכאן אנו למדים, כמה צריך אדם להיזהר בכל מצוה שלא להחמיצה, בפרט במצוה שחיי אדם תלויים בה צריך תמיד להיות מן הזריון המקדימין.

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ציון אדם לחברו

להתמרמר ולהיפגע, ועלול הרב להתפרש כחוסר התחשבות בטובת הזולת, והרי כאן חשש של חילול השם. משום כך דחה את נסיעתו.

אהבת ישראל אמיתית

מסופר על רבה של ירושלים עיה"ק, הגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זיע"א (יומא דהילולא י"ט אדר), שכאשר שמע שאחד ממקורביו קילל את אחד האפיקורסים המפורסמים ביותר בירושלים, הגיב ואמר: אני לא נוהג ככה, הקב"ה מלא רחמים והוא יכול לרחם גם על רשעים כאלו, אין עיני צרה אם פלוני ירוחם מהשי"ת, וגם יזכה לחיי עולם הבא, כאן בעולם הזה אנו מחויבים להתנגד להם כי הרי הם מויקים ומקלקלים את הסביבה, מה שאין כן כאשר יעברו לעולם הבא. ולבסוף הפטיר ואמר: וכלום אתה חושב שאין כל צד טוב ברשע פלוני? אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה ואפילו שכר שיחה נאה, ואין עבירה מכבה מצוה, וזכות אינה בטלה אפילו באלפי אלפים חובות.

אהבה עם כל המומים והפגמים שבה מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א שהיה אומר: "ואהבת לרעך כמוך", בדוק את עצמך טוב ובוודאי תמצא שיש בך גם מומים ופגמים לרוב, ואף על פי כן ולמרות כל זה, אתה אוהב את עצמך, כך יש לאהוב גם את רעך, על אף כל המומים והפגמים שאתה מוצא בו, אהבה בלתי מוגבלת.

למחול לכל יהודי

מסופר על הרה"ק רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, שמימי לא הלך לישון ובלבו קפידא על מישוהו, מלבד פעם אחת שבמקרה ההוא קרה שאותו אדם שפגע בו לא צדק, אלא הוא צודק בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, אבל כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה שאז אומרים "הנני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הריבונו של עולם כבכל יום.

נאה מקיים

מסופר: פעם כששהה ה"חפץ חיים" זיע"א בוילנא, היה צריך באחד הימים לעזוב את העיר בענין דחוף. ארו את חבילותיו ופסע לעבר התחנה, והנה בלכתו ברחוב, ניגש אליו יהודי וביקש אותו להשלים מנין לתפילת מנחה, יכול היה החפץ חיים לפטור אותו בשתי סיבות: ראשית, התפללתי כבר, שנית, אני נחפו לנסיעה חשובה מאד. אולם בכל זאת ניאות להצטרף למנין. לאחר מכן אמר כי אם לא היו נענה לבקשה מעין זו, עלול האדם המבקש

מרבית שלום בעולם

מסופר: פעם התכונן הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א ללכת לביקור נימוסין אצל רב מפורסם, מתוך תקווה שזה יועיל להרבות שלום, ומקורביו ניסו למנוע בעדו ולהניאו ממחשבתו, בטענה שהדרך קשה היא, והרבי יצטרך ללכת הרבה בעפר. השיב להם הצדיק: למען השלום מוכן אני ללכת בעפר אפילו עשר פעמים, ולא ויתר על הביקור, ובסופו אכן ראו שהביקור היה כדאי ומועיל מאד.

חילולא דצדקיא

שבת קודש י"ח אדר הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר ב"ר פינחס (תר"ל)

יום ראשון י"ט אדר

הרה"ק רבי דוד ב"ר צבי אלימלך מדינוב (צמח דוד - תרל"ד)

הרה"ק רבי יעקב שמשון ב"ר חיים מקאסוב (תר"מ) הרה"ק רבי אברהם מפאריסאב ב"ר יהושע אשר מפאריסאב (תרע"ב)

הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה

ב"ר אברהם יצחק (תרפ"ח)

הרה"ק רבי יוסף חיים ב"ר אברהם שלמה זונענפעלד (תרצ"ב)

יום שני כ' אדר

הרה"ק רבי יואל ב"ר שמואל (הב"ח - ה"א ת')

הרה"ק רבי שלמה זלמן אויעבאך ב"ר חיים יהודה לייב (תשנ"ה)

הרה"ק רבי משה יהושע ב"ר חיים מאיר מוויניץ (הישועות משה) - (תשע"ב)

יום שלישי כ"א אדר

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן (תקמ"ז)

הרה"ק רבי זיידא שמואל שמעלקא מביטשקוב ב"ר דוד משה (תשע"ד)

יום רביעי כ"ב אדר

הרה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן מאיזמיר (שבת מוסר - תפ"ט)

הרה"ק רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב ב"ר אברהם (גנוי יוסף - תקנ"ו)

יום חמישי כ"ג אדר

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ב"ר שמואל (תלמיד המגיד - תקמ"ז)

הרה"ק רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל מגור (הידושי הר"ם - תרכ"ו)

הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא ב"ר נתן דוב (דברי בינה - תרס"ו)

יום שישי כ"ד אדר

הרה"ק רבי יצחק ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרס"ד)

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדר" רמזים וסימנים לתורה על המעשים.

שמיעת קריאת התורה (ד')

א) אפילו נכנס במקרה לבית הכנסת כדי לחפש אדם מסוים, או לאסוף צדקה, אסור לו לצאת כשהספר תורה פתוח, והיוצא הוא בכלל עוזבי ד' יכלו, רחמנא ליצלן. (כף החיים, אור"ח סימן קמ"ו, ס"ק ג')

ב) נהגו המדקדקים להתנועע בשעה שקורין בתורה, דוגמת התורה שניתנה ברתת. (רמ"א אור"ח, סימן מ"ח, סעיף א')

ג) יש למנוע מגבאי בית הכנסת ומשאר גבאי צדקה לאסוף צדקה בשעת קריאת התורה, משום שמבלבל דעת השומעים. (פרי מגדים אור"ח סימן תקס"ו, במשבצות זהב, ס"ק ג', משנה ברורה סימן צ"ב, ס"ק ל"ו)

לע"נ הרה"ק

רבי זיידא שמואל שמעלקא מביטשקוב

ב"ר דוד משה זיע"א

נלכ"ע כ"א אדר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com